

Aké faktory predikujú vyššie sebavedomie?

Čo má súvis so sebevedomím človeka?

Na túto otázku sme sa pokúsili odpovedať zameraním sa na **viaceré kovariáty**, ktoré vkladáme do modelu. Konkrétne nimi bol **vek, pohlavie, perfekcionizmus a 5 osobnostných črtov Big Five**. Perfekcionizmus bol zistený na základe *The Frost Multidimensional Perfectionism Scale (FMPS)* (Frost & Marten, 1990; Stober, 1998) a osobnostné črty vďaka 10-položkového *Big 5* (Považanová & Dolejš, 2020).

Našou **závislou premennou bolo sebapoňatie**, ktoré bolo zistené na základe *Dotazníku sebapoňatia (DOS)* (Dolejš et al., 2021). Výsledky boli kvôli účelu tohto projektu zredukované na dichotomické dáta na ľudí s vysokým sebapoňatím a ľudí s nízkym sebapoňatím. Našou hranicou bola hodnota dolného kvartilu.

Naším predpokladom bolo, že neurotickí ľudia budú mať nižšie sebavedomie a takisto, že pohlavie a vek bude mať súvis s celkovým sebapoňatím. Predošlé štúdie poukázali na to, že vzťah medzi sebavedomím a vekom nie je linárny. Orth a kolegovia (2018) v rozsiahlej metaanalýze odhalili, že medzi 4tým a 11tym rokom sebavedomie narastá, následne dosahuje plató, od 30 roku narastá a v 60tke dosahuje svoj vrchol. Do približne 70 rokov zostáva na rovnakej hranici a potom začne klesať. Kvôli týmto zisteniam sme sa rozhodli pridať regresor vek na druhú. Iná rozsiahla citovaná metaštúdia skúmala vzťah medzi genderom a sebapoňatím. Výsledky ukazujú v prospech mužov, avšak rozdiel medzi pohlaviami je malý (Kling et al., 1999).

Dáta použité pre účely **logistickej regresie** boli zozbierané v rámci mojej bakalárskej práce. Analyzované boli dáta 1330 respondentov, v čoho bolo 1107 žien (83,23%) a 223 mužov (16,77%). Priemerný vek participanta bol 34,33 rokov.

Tabuľka 1: Výsledky štatistickej analýzy

REGRESOR	POMER ŠANCÍ	WALDOVA ŠTATISTIKA	P HODNOTA
vek	0,971	0,462	0,497
vek na druhú	1,001	0,815	0,367
pohlavie	0,680	2,935	0,086
otvorenosť	1,045	0,821	0,365
svedomitosť	1,575	56,848	<0,001*
extroverzia	1,447	51,025	<0,001*
prívetivosť	1,087	2,336	0,126
neuroticizmus	0,670	64,325	<0,001*
perfekcionizmus	0,680	88,218	<0,001*

*Poznámka: * symbolizuje štatistiky významné výsledky*

V tabuľke 1 vidíme, ktoré regresory boli štatisticky významné a teda o nich môžeme tvrdiť, že súvisia s fenoménom sebapoňatia jedinca. Ide o svedomitosť, extroverziu, neuroticizmus a perfekcionizmus. Nie všetky tieto štyri osobnostné črty však pozitívne súvisia so skúmaným sebapoňatím. Vďaka pomeru šancí vidíme, že **svedomitosť a extroverzia súvisia so sebavedomím pozitívne**. To znamená, že čím má človek vyššie hodnoty v týchto dvoch črtoch, tým viac predpokladáme, že bude vysoko skórovať aj v sebapoňatí. Naopak, pri neuroticizme a perfekcionizme vidíme negatívnu súvislosť, ktorá nám hovorí, že **čím je človek neurotickejší a perfekcionista, tým bude jeho sebapoňatie nižšie**.

Pri pohľade na ďalšie regresory nenachádzame štatisticky významné výsledky, aj keď pohlavie sa javí tiež ako faktor, ktorý by mohol byť vplyvný, keďže p-hodnota (0,086) sa blíži ku štatistickej významnosti. Súvislosť medzi vekom, a to v lineárnom ani v nelineárnom vzťahu, a sebapoňatím nebola nájdená. Takisto dva faktory Big Five – otvorenosť a prívetivosť sa neukázali ako významné.

Spôsob, ako určiť, či je model kvalitný vidíme okrem iného podľa Odds ratio, čo je pomer pravdepodobností. Ak by Odds ratio bolo 1, znamenalo by to, že medzi dvomi fenoménmi nie je žiadna súvislosť. **Náš model má Odds ratio 16,873**, čo **dosvedčuje jeho kvalitu**. Takisto pri testovaní globálnej nulovej hypotézy bola zistená p-hodnota <0,001, čiže predikcia nášho modelu sa líši od nuly. Hodnota Nagelrelke R² je 0,442.

Zoznam literatúry:

- Dolejš, M., Dostál, D., Oberaignerů, R., Orel, M., Kňážek, G. (2021). *Dotazník sebepojetí (DOS). Příručka pro praxi*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Frost, R. O., & Marten, P. A. (1990). Perfectionism and evaluative threat. *Cognitive Therapy and Research*, 14(6), 559–572. <https://doi.org/10.1007/BF01173364>
- Kling, K. C., Hyde, J. S., Showers, C. J., & Buswell, B. N. (1999). Gender differences in self-esteem: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 125(4), 470–500. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.4.470>
- Orth, U., Erol, R. Y., & Luciano, E. C. (2018). Development of self-esteem from age 4 to 94 years: A meta-analysis of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, 144(10), 1045–1080. <https://doi.org/10.1037/bul0000161>
- Považanová, B. & Dolejš, M. (2020). *Big Five Inventory (BFI 10)*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Stöber, J. (1998). The Frost Multidimensional Perfectionism Scale: More perfect with four (instead of six) dimensions. *Personality and Individual Differences*, 24(4), 481-491. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(97\)00207-9](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(97)00207-9)